

Espanya Una

La doctrina és antiga i moderna, immutable, perenne, i en aquests mesos i anys de debat sobre substàncies nacionals es repeteix incessantment, sota formulacions i vocabularis diversos, però amb conceptes de fons invariables, dissimulats o no. Quant a la formació d'una identitat nacional, la doctrina diu: “*España es una cosa hecha por Castilla*”, que és un axioma que ara es tracta sovint d'amagar, però que resulta coherent amb la història: l'Estat espanyol es va formar al segle XVIII com una pura expansió de l'Estat castellà, i això és un fet proclamat des del 1707 i el 1714 en documents contundents i explícits. Una “unió” mai no ha existit: només una expansió o absorció. I quant al caràcter o personalitat de tal nació, la doctrina afirma: “*Ser español es estar acastellanado*”. Els senyors Ortega y Gasset i Laín Entralgo, amb aquestes famoses, redones, perfectes, definicions proclamades des de la més alta autoritat intel·lectual, expressen en realitat una vella i extensa tradició. No es tracta d'una dèria del pensament feixista, ni de la dreta habitual ni del franquisme. Es tracta d'una afirmació doctrinal vella i extensa, consolidada pels segles, arrelada en el *macizo de la raza*, que és una altra definició clàssica de Castella.

La cosa ja ve des de l'Edat Mitjana, quan els reis de Castella-Lleó es consideraven hereus de la legitimitat visigoda, i únics amb dret a dir-se reis d'Espanya (cosa que no se li podia acudir a un rei català o portuguès, que a tot estirar es considerava un rei d'Espanya, però de cap manera el rei d'Espanya). I ve des del segle XVI quan Nebrija afirmava que, així com els portuguesos són *lusitani* i els navarresos *vascones*, als castellans els correspon pròpiament el nom d'*hispani*. Pocs anys més tard, el valencià Gaspar Escolano observava ja que el “*vulgo castellano*” cau generalment en tal pràctica “*llamando a sola Castilla España y sólo los castellanos españoles*”. La cosa, doncs, ve de lluny, la tradició és antiga i sòlida, la pretensió permanent, l'èxit notable. I no seré jo qui els el discutirà, aquest èxit. Ni els escriptors, filòsofs i polítics de la *Generación del 98* i els seus successors i continuadors fins avui. Quant a la pretensió, no cal entrar en detalls ni carregar

Joan Francesc Mira

de textos. Simplement constatar el fet de la identificació constant, explícita o implícita: que és ja un fet, no una ideologia.

Perquè Espanya és el resultat d'una expansió-subordinació, no el resultat de cap suma.

Mai no hi ha hagut un pacte entre nacions iguals, ni veig com podria haver-n'hi en el futur, ja que la igualtat entre les parts components no pot ser reconeguda mentre un dels àmbits d'identitat, una de les nacions, siga alhora una part i el tot. És molt simple: Espanya-Castella (l'Espanya castellana o *acastellanada*) no es reconeix a si mateixa com a nació igual i diferent a la nació catalana o basca: es reconeix només com a nació espanyola coincident amb l'Estat. És una nació sense nom propi de part, només amb el nom de la “suma”. Quina síntesi, pluralitat o acord pot haver-hi quan una de les parts defineix el tot, i es defineix com a tot?

De manera que l'única nació espanyola, l'única Espanya, que hi ha és aquesta cosa “*hecha por Castilla*”. No n'hi ha d'altra. Que els catalans (o els bascos, i qui sap si també els gallecs, i els valencians...) es troben bé dins d'aquesta cosa o que s'hi troben malament, que la consideren pròpia o estranya, que s'hi acomoden de la millor manera possible, o que pensen a escapar-se'n si poden..., tot això ja és una altra qüestió. Però en qualsevol cas hom ha de tindre present que *España* és aquesta “*cosa hecha por Castilla*”, i no cap altra cosa. *España* ja està inventada. No es pot tornar a inventar. I aquell que s'hi sent identificat ha de saber amb quina cosa s'identifica. O bé continuar caminant cap al miratge d'una Espanya-síntesi, una Espanya “plural”, una Espanya “dels pobles”, una “nació de nacions” i altres visions en el desert. En un dels primers anys del meu batxillerat, en l'assignatura dita *Formación del Espíritu Nacional*, em van ensenyar uns versos que no he oblidat mai (no sé si els he recordat alguna vegada ací mateix) i que mire d'aprofitar de tant en tant: “*Salve a tí, pabellón de Castilla, / pincelada de sangre y de sol: / quien no doble ante tí la rodilla / no merece llamarse español*”. Aquesta és la doctrina, explícita i claríssima, i qui es deixa enganyar és perquè vol.

“Espanya” és aquesta “cosa hecha por Castilla”, i no cap altra cosa. “Espanya” ja està inventada. No es pot tornar a inventar. I aquell que s'hi sent identificat ha de saber amb quina “cosa” s'identifica. O bé continuar caminant cap al miratge d'una Espanya-síntesi, una Espanya “plural”, una Espanya “dels pobles”, una “nació de nacions” i altres visions en el desert